

KONKURS NA NAJCIEKAWSZĄ MARZANNĘ I POWITANIE WIOSNY W SKANSENE

21 marca, czyli pierwszego dnia kalendarzowej wiosny, w Polsce tradycyjnie topi się marzannę. Ale co właściwie symbolizuje marzanna? Jak powinna wyglądać kukła wykonana w zgodzie z tradycją i staropolskim obyczajem?

Aby odpowiedzieć na to pytanie należy odnieść się do odległej przeszłości. Historia słomianej lalki sięga czasów Słowian Zachodnich i wiąże się z boginią słowiańską, która symbolizowała **zimę i śmierć**. Historycy przywołują wiele jej imion. Oprócz marzanny określa się ją także takimi nazwami jak mora, morana, marenka, śmierotka, śmiercicha. Niezależnie od używanego imienia, kukła ta niosła ze sobą określoną **symbolikę**. Uosabiała wszystkie nieszczęścia, wśród których prym wiodły sroga zima i towarzyszące jej choroby. Zwykło przyjmować się, że wszystko co złe, tkwiło właśnie w tej słomianej lalce. Aby wyzbyć się całego nieszczęścia kukłę topiono bądź palono. A najczęściej wykonywano i jedną i drugą czynność. Ot tak, dla pewności. Z topieniem Marzanny, również obecnie, związane są różne przesady: nie wolno dotknąć pływającej w wodzie kukły, bo grozi to uschnięciem ręki, obejrzenie się za siebie w drodze powrotnej może spowodować chorobę, a potknięcie i upadek – śmierć w ciągu najbliższego roku.

Osobną kwestię stanowił wygląd kukły. Marzanna musiała być ubrana według konkretnych zasad i choć elementy stroju mogły być odmienne dla danej społeczności, stałym elementem była zawsze biała koszula, stanowiąca prawdopodobnie ślad słowiańskiej białej chusty żałobnej. Zimową maskarę ubierano często w strój drużyny weselnej, czyli: białą bluzkę, gorset, kwiecistą spódnicę, fartuch, chustę na ramiona, korale, dziewczęcy wianek z kwiatów, a w słomiane warkocze wplatano barwne wstążki. Co ciekawe, w wielu miejscowościach Śląska Opolskiego dziewczęta uczestniczące w obrzędzie miały stroje i wianki identyczne jak marzanna. Przebiegowi uroczystości towarzyszyło śpiewanie pieśni. Obrzęd kończył się przyniesieniem do wsi, również przy wtórze pieśni, ustrojonego gaika, zwanego też Maikiem, Nowym Latem czy Latkiem, Lateczkiem. Była to gałąź sosnowa lub świerkowa, ozdobiona wstążkami, papierowymi ozdobami, świecidełkami, wydmuszkami, kwiatami, czasem z lalką przymocowaną do wierzchołka. Tak przybrany gaik – symbol wiosny, obnosiły dziewczęta chodząc po wsi od chaty do chaty, otrzymując w zamian od gospodyń obwarzanki, kawałki ciasta, jajka, niekiedy drobne pieniądze. Oprowadzanie gaika miało sprowokować szybsze przybycie wiosny wraz z całą jej płodnością, a tym samym rozpocząć nowy cykl życia.

Aby ta efektowna i jakże barwna tradycja wykonywania kukieł symbolizujących zimę nie odeszła w zapomnienie nie potrzeba wbrew pozorom wiele wysiłku. Wystarczy ją kultywować. Dlatego 21 marca 2017 r. w skansenie odbędzie się konkurs na „Najciekawszą Marzannę” oraz towarzysząca mu impreza „Powitanie wiosny”. Serdecznie zachęcamy dzieci i młodzież do zabawy polegającej na wspólnym wykonywaniu słomianej lalki i zgłoszeniu uczestnictwa w konkursie. Przed przystąpieniem do pracy zachęcamy do zapoznania się z regulaminem konkursu, dostępnym na stronie www.mwmskasen.pl. Grupa zgłaszająca pracę do

konkursu powinna liczyć co najmniej 3 osoby (zachęcamy do wykonywania prac np. wśród uczniów jednej klasy lub grupy świetlicowej). Z pewnością bardzo szybko przekonacie się, że wspólne tworzenie Marzanny to doskonała zabawa, a jednocześnie okazja do urzeczywistnienia najbardziej oryginalnych pomysłów. Zgodnie z regulaminem konkursu prace powinny nawiązywać do zmiany pór roku – odejścia zimy i przybycia wiosny oraz symbolizować nieszczęścia, choroby, czy też zmartwienia trapiące ludzi w okresie zimowym. Kukły można wykonać w oparciu o dowolną technikę – wszystkie pomysły są mile widziane. Należy jednak pamiętać, że poszczególne części pracy muszą być odpowiednio połączone, by uniknąć jej rozpadu.

Wszystkich wykonawców kukieł zachęcamy do zgłoszenia uczestnictwa i udziału w imprezie „Powitanie wiosny w skansenie”, w dniu 21 marca w godz. 10.00 – 14.00. Właśnie wtedy wspólnie, w pięknych okolicznościach przyrody pożegnamy zimę i powitamy wiosnę. Program imprezy przewiduje wiele atrakcji, między innymi: zwiedzanie terenu ekspozycji z przewodnikiem, przejażdżkę wozem i ognisko, przy którym będzie można upiec kiełbaski. Nie zabraknie również prezentacji zgłoszonych do konkursu Marzann i wspólnego przemarszu nad rzekę, gdzie oficjalnie pożegnamy zimę poprzez zatopienie kukły. Komisja Konkursowa wybierze trzy najwierniej uosabiające odchodzącą zimę Marzanny. Wykonawcy najciekawszych prac otrzymają nagrody grupowe oraz dyplomy pamiątkowe. Koszt udziału w imprezie wynosi 11 zł od osoby. Zapraszamy !

Program imprezy „Powitanie wiosny” obejmuje:

- wstęp na teren skansenu
- konkurs na najciekawszą Marzannę – parada Marzann (konkurencja grupowa)
- przybliżenie obrzędowości okresu wiosennego
- topienie Marzanny w rzece jako symboliczne “wypędzenie” zimy
- ogłoszenie wyników konkursu, wręczenie nagród
- zwiedzanie z przewodnikiem ekspozycji prezentowanej w 10 chałupach chłopskich z przełomu XIX i XX wieku oraz ekspozycji stałych prezentowanych w galerii rzeźby, powozowni oraz dworze
- projekcję prezentacji multimedialnej “Zwyczajy i obrzędy wiosenne na Mazowszu”
- przejazd wozem po terenie ekspozycji muzealnej
- ognisko, pieczenie kiełbasek. *(Kiełbaski można przynieść ze sobą lub zamówić telefonicznie w skansenowskiej karczmie – najlepiej na kilka dni przed imprezą. Kontakt: 603 063 545).*

Agnieszka Jezierska – Chalicka